

naj ostanejo v oskrbi okrajnih cestnih odborov.

6. Bremena po občinskih proračunih postajajo za občane preteška tudi vsled tega, ker je država z novimi zakoni in uredbami prevzela stroške na občine. Davčna moč kmetijskih občin in finančna moč prebivalcev kmetijskih občin je veliko premajhna, da bi vzdrževala velik del dosedaj okrajnih cest ter izplačevala stanarino, drva in drugo za učiteljstvo itd. Prosimo, da se vozadevno občine z izpremembo zakonov ali z doprinosi razbremenijo, odnosno, da se obremenitev ne izvrši.

7. Ustanovitev novih naprav in korporacij v osnovni upravi kakor: okrajni cestni odbori, okrajni kmetijski od-

bori ter slično povečuje stroške za upravo ter prinaša nepreglednost; vse to bi bolje in uspešneje zamogla vršiti ena okrajna institucija, kakor so bili to nekdanji naši okrajni zastopi.

8. Iz dolgoletnih izkušenj vemo, da je mesto župana na sedežu okraja (sreza) težko združljivo z mestom načelnika okrajnega zastopa, sedaj načelnika okrajnega cestnega odbora. Interesi kmetijskih občin, ki so kajpada v večini, so često drugi in večkrat nasprotni interesom mest in trgov. Zato prosimo da se pri izvedbi zakona o izpremembah in dopolnitvah zakona o samoupravnih cestah upoštevajo upravičene želje ljudstva, kar tudi novi zakon omogočuje.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Zunanji ministri Male antante so se zborovali v štrbskem Plesu. — Iz programa, ki je bil objavljen glede maloantantnih posvetovanj, je razvidno, da so tokrat v ospredju razprave o mednarodnem položaju in o stališču maloantantnih držav do posameznih važnih mednarodnih vprašanj, ki so na dnevnem redu, na primer glede Briandove zveze evropskih držav. Jugoslavijo, Čehoslovaško in Romunijo družijo še posebno zanimanje za početje Madžarske, ki dela na ustoličenje Habsburžanov. Glede Madžarske bodo državni ministri Male antante gotovo storili sklepe, ki bodo zagotovili mir za države Male antante in za ostalo Evropo. Čehoslovaški zunanji minister dr. Beneš je ob tej priliki naglasil, da bo spravila Čehoslovaška v razgovor vprašanje priznanja sovjetske Rusije, a pri tem nikakor ne bo zahtevala privoljenja ne Romunije in ne Jugoslavije. Mala antanta je osvojila Briandov predlog o Zvezi evropskih držav.

Za novega nemškega finančnega ministra je bil imenovan demokrat Herman Robert Dietrich, ki je po poklicu pravnik in je bil že enkrat prehranjevalni minister.

Iz Španije. Veliko pozornost cele Evrope je vzbudilo nenadno odpotovanje španskega kralja Alfonza v Pariz ter London. V Parizu se je sestal kralj s svojčas znanim španskim politikom Santiagom Albo. O tem možu pišejo, da bo prevzel letošnjo jesen parlamentarno vlado. Že poleti bi se naj izvršile svobodne volitve, katere bi še vodila sedajna vlada generala Berenguera. Še le po volitvah bi sestavil novo vlado Alba, ki zahteva ta položaj: uvedbo demokratične ustave po angleškem vzorcu, tako da bi vsako osebno vmešavanje krone v politiko bilo izključeno. Kralj bi bil samo vrhovni predstavnik Španije.

Za pomirjenje Indije. Angleško časopisje objavlja kot predpripravo na lakozvano indijsko konferenco poročila v našem listu že omenjene Simonove komisije, ki je prepotovala Indijo in proučila tamošnje razmere. Na podlagi teh poročil je stavila komisija

predloge za pomirjenje razburkane Indije, ki bi naj postala zvezna država z veliko pokrajinsko avtonomijo, toda z od podkralja imenovano osrednjo vlado. V ožgled tem predlogom izjavljajo indijski nacionalisti, da se bodo udeležili konference v Londonu za indijsko ustavo pod pogojem, če se sklene popolna neodvisnost Indije z nekaterimi določbami, ki naj pripravijo prehod iz angleške uprave v indsko. Seveda je čisto izključeno, da bi Anglija na to pristala. Voditelj indijske neodvisne stranke je izjavil, da bodo Indijci nadaljevali boj nepokorščine napram Angliji do zadnjega. Na kaka pogajanja ni niti misliti. Simonovo poročilo o Indiji je popolnoma nesprejemljivo. Poročilo ni nič drugega, kakor svareč nauk. Konferenca zelene mize je mrtva, še preden se je sestala. Nikdar ne bo Indija sprejela nobene odločitve take konference. Položaj v Indiji je še vedno zelo resen. Kljub splošnemu pomirjenju so krajevni izgredi še vedno na dnevnem redu, ker so zgubili voditelji vpliv nad razburkane množico.

Ruski komunisti pripravljajo nemire za 1. avgust po celi Evropi. Predsedstvo komunistične internacionale je poslalo na vse komunistične stranke Evrope in Zedinjenih držav navodila, kako naj organizirajo in postopajo pri demonstracijah 1. avgusta. Komunisti se pozivajo, naj kljub prepovedim vprizore ta dan demonstracije po ulicah. V deželah, kjer se je socialni boj poostiril, naj skličejo strokovne zveze splošno stavko. Posebna navodila so še dobili komunisti v Nemčiji.

Pri astmi in boleznih srca, prsi in pljuč, škrofulozi in rahitisu, povečanju ščitne žleze in postanku golše je uravnava delovanja črevesja z uporabo naravne »Franz Josefove« grenčice velike važnosti. Kliniki svetovnega slovesa so opažali pri jetičnih, da v začetku boleznih porajajoče se zapreke ponahavajo s pomočjo »Franz Josefove« voče, ne da bi se pojavile driske, ki se jih vsak bolnik boji. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Kdor si želi cene in dobre obleke naj se oglasi v konfekcijski in modni trgovini

ŽIGA WEISS

Celje-Guberje 591 II

ZA NEDELJO Luther in revolucija.

Prvemu Luthrovemu nastopu je sledila kmalu doba revolucionarnega gibanja v Nemčiji na polju verskega in političnega življenja. Pogosti upori koncem 15. in v začetku 16. stoletja dokazujejo, da je moralo biti mnogo kvarnega na socialnem polju in da niso bile cerkvene novotarije edini vzrok revolucije. Huzitski nazori o zasebni lastnini ter razmerje med podložniki ter predstojniki so bili razširjeni po celi Nemčiji. Množine žlahtnih kovin in razna druga bogastva iz novo odkrite Amerike so povzročila v Evropi gospodarsko krizo, ki je silila na revolucijo. Ker je nastopilo gospodarstvo kapitala, so postala posestva brez prave vrednosti, manjši trgovci so bili izrinjeni, z obrtjo je šlo navzdol, zadruge so prenehale. Po mestih so se porajale trgovske družbe, ki so imele vso trgovino uvoza v rokah in ki so po svoji volji določale ceno. Vse življenjske potrebščine so poskočile v cenah. K vsemu temu se je še pridružilo glavno zlo tedajnega časa, razkošje — strup mest ter dežele, med plemenitaši ter navadnimi, med obrtniki in kmeti in za nameček še pijančevanje; obubožanje širokih krogov je bila posledica teh pojavov. Kmetijski, mestni in plemenitaški proletarijat je bil revolucionaren. Povod za revolucijo, revolucionarno vrenje je bil na obzorju že pred Luthrovim nastopom, vendar on in njegovi tovariši so to kuhanje še podžigali do prekipevanja; da je postala revolucija splošna po Nemčiji, da je prevzela tako nečloveški značaj, je bila posledica verskih novotarij. Luther in njegovi pomagači so zahtevali v govoru ter spisih z vsemi strašmi prevrat cerkvenega reda, zaničevanje papeža, škofov, ki so bili po največ tudi deželni knezi, in pa duhovščine; skušali so narod prepričati, da je bil zapeljan skozi stoletja od duševnih voditeljev, ki so ga izrabljali ter izmzgavali. Zahtevali so nasilno izpeljavo novofarij tamkaj, kjer drugače ni šlo. Luther je videl v naprej, da mora priti do revolucije, pa je bil mnenja: Evangelij se mora oznanjati, četudi bo uničen radi tega svet. Organizacije književnikov po pomembnejših mestih so širile Luthrove in njegovih tovarišev spise med narod, pošiljale so razpečevalce na deželo. Priprosti narod se je kar trgal za Luthrove spise in poleg teh je še kar mrgolelo letakov, ki so pozivali na odpor ter boj proti obstoječemu redu, družbi in Cerkvi. V nobeni dobi nemške zgodovine ni bila revolucionarna književnost tako razširjena kakor baš tedaj. Revolucionarno gibanje je prišlo z nemiri in je doseglo v kmetiskem uporu leta 1525 svoj višek ter konec. Vsa ta gibanja so bila ali verska, ali pa odeta s plaščem vere; bila je to politično-cerkvena revolucija. Kmetiska vojna ni bil le boj za socialne zahteve, ampak tudi verska vojna, v kateri so se borili za »božjo besedo«, »božjo pra-

vico« in »ljubi evangelija«. Posledica poraza puntarskih vitezov in kmetov je bila ta, da se je naslonil Luther na posvetno oblast in je rešil na ta način svoje novotarije pred razsulom.

Kmeti upor leta 1525.

Resni možje so vedno povdarjali, da bodo podžgali Luthrovi spisi navadnega človeka do upora. Luther sam je bil prepričan, da bo gledal Nemčijo v krvi že leta 1522. Pravzaprav je pričela socijalna revolucija že leta 1524, poplošila se je še leta 1525. Več nego 1000 gradov ter samostanov je bilo v Nemčiji tedaj izropanih, porušenih ter požganih, strašni zločini so se dogajali. Slednjice so se le dvignili oboroženi knezi in pobijali uporne kmete od maja do julija leta 1525. S premaganimi so postopali nečloveško, voditelje so pobili, oslepili ali jih pohabili za celo življenje. Nad 150.000 kmetov je bilo ubitih, nad 50.000 jih je pobegnilo iz dežele, njih premoženje je bilo zaplenjeno, hiše ter gospodarska poslopja upepeljena in več tisoč pomorjenih, ko so se vrnil iz prognanstva. Kmeti so bili tudi verskega značaja. — Uporniki so uničevali poleg gradov tudi samostane, divjali so proti vsemu, kar je bilo po stari veri in onečaščali Najsvetejše. Pri vsem nepopisno groznem upoštevanju ter moriji so se izgovarjali puntarji na evangelij ter božjo besedo. Luther sam je pozival v besedi ter pismu na uničenje samostanov z besedami: »Bog sam je odpravil oblast in moč, kjer je ta proti evangeliju.« Ko so izbruhnili kmeti upor, je pisal za pomirjenje puntarjev na ta način in v tem smislu.

Pozneje pa, ko so bili kmetje premagani, potolčeni ter razkropljeni, je pozival zmagovalce, naj pobijejo kmete kakor stekle pse, kajti na ta način si je lahko kakor z molitvijo zaslužiti nebesa. Marsikateri, ko je videl ta grdi prevrat v Luthru, mu je obrnil hrbet in je bilo vse uverjeno, da se je umaknil duh božji iz njega kakor nekoč iz Saula. Luther je pozneje sam beležil besede: »Jaz, Martin Luther, sem ubil v upor kmete, kajti jaz sem zapovedal, jih pobiti, vsa njih kri je na mojem vratu. A jaz jo zavračam na gospoda Boga, ki mi je zapovedal tako govoriti.«

Romarjem na Brezje.

Romanje na Brezje. Kljub temu, da za datum 6. julija nismo mogli doseči pravočasne ugodne rešitve naše prošnje za polovično vožnjo, smo poizkusili dobiti to ugodnost za poznejši datum. Te dni je prejel g. dr. Hahnjec iz Beograda brzojavno bvestilo, da je prošnja ugodno rešena za začetek avgusta. Romanje se bo torej vršilo prvo nedeljo v avgustu, kakor dosedaj vsa leta. Te dni bomo razposlali na vse župne urade prijavnice. Čas za prijavitev je do 20. julija. Po tej nedelji morajo biti prijave zaključene ter odposlane Prosvetni zvezi, Maribor. Zato se naj vsi, ki mislijo letos na Brezje, pravočasno prijavijo pri domačem župnem uradu.

Pogreb prošta dr. MARTINA MATEKA

V sredo popoldne se je vršil izpred stolnega kapitlja veličasten pogreb blagopokojnega prošta dr. Martina Mateka. K pogrebu je prihitelo kljub birmi in dekanijskim konferencam nad 100 duhovnikov s proštom iz Ptuj, celjskim opatom in konjiškimi arhidijakonom. Ljubljanski kapitelj je bil zastopan po dveh kanonikih. Pogreba se je udeležil ban dr. Sernec, inspektor dr. Schaubach, zastopniki mestne občine in vseh drugih uradov. Pel je pred hišo žalosti, v stolni cerkvi in ob odprtem grobu moški pevski zbor »Mariborak«. Med sprevedom je svirala mrtvaške koračnice godba Katoliške omladine. Mrtvaški spreved je vodil izpred hiše žalosti v stolnico sam vladika dr. Karlin, ki se je tudi poslovil od rajnega po opravljenih slovesnih večernicah in lberih v iskreno ganljivih besedah. Od stolne cerkve na mi-

rodvor je vodil pogreb presv. pomožni škof dr. Ivan Tomažič, ki je omenjal ob odprtem grobu pokojnega prošta obširno delo na cerkvenem polju. Nezabnega prošta narodne, gospodarske in organizatorične zasluge je poklical v spomin zbranim mnogoštevilnim spremljevalcem na zadnji poti bivši oblastni predsednik dr. Leskovar, ki je delal skupno z dr. Matekom dokaj let v Spodnještajerski posejilnici. Sveži grob zaslužnega in obče priljubljenega prošta smo zapustili v globoki zavesti, da nas je zapustil mož, preizkušeni voditelj v duhovnem, narodnem, kulturnem in gospodarskem oziru. Mož dela, neustrašenosti, odkritega značaja, nesebične požrtvovalnosti in vsestranskega znanja po vzgledu rajnega prošta je žalibog izza prejšnje dobe še bore malo! Slava dr. Matekovemu spominu!

Prof. Josip Zidanšek

V nedeljo, dne 29. junija je umrl v Mariboru upokojeni bogoslovni profesor g. Josip Zidanšek v starosti 72 let.

Pokojni se je rodil 4. marca 1858 v Špitaliču pri Konjicah. V Mariboru je končal bogoslovje in bil posvečen v mašnika 20. julija 1883. Kaplanoval je v Slov. Bistrici, nakar je bil pozvan k škofu Stepišniku za dvornega kaplana. V tej službi je bil od leta 1884 do 1. aprila 1889, ko je postal profesor bogoslovja. Nad 40 let je predaval sveto pismo nove zaveze. V pokoj je stopil novembra 1929. Istočasno, ko je bil bogoslovni profesor, je bil tudi podravnatelj in ravnatelj deškega semenišča od aprila 1889 do avgusta 1923.

Rajni Zidanšek se je udeležil kot bogoslovec zasedbe Bosne po Avstrijcih in si je nakopal tamkaj bolezen, ki ga je mučila celo poznejše življenje. Bogoslovcem je rad pripovedoval zanimive doživljaje iz vojaškega življenja. Veliko je potoval tudi v daljne dežele. Dobro znan je njegov mičen opis jeruzalemskega romanja. Glede vede svetega pisma je bil čislán strokovnjak in je izdal tudi prevod sv. pisma nove zaveze I. del, drugega je imel pripravljenega za tisk v rokopisu. Vsi njegovi spisi se odlikujejo po lepi ter čisti slovenščini.

Z blagopokojnim Zidanšekom se je poslovil od nas originalen gospod, ki je vzgojil kot profesor bogoslovja in vodja dijaškega semenišča pretežno večino našega izobraženstva na Slov. Štajerskem iz vrst duhovščine in posvetnjakov. Užival je ugled ter spoštovanje vseh, ki so bili deležni njego-

vega poduka in vzgoje. Z veseljem in ponosom je večkrat kazal na višje uradništvo in delavne duhovnike, ki so bili njegovi učenci, oziroma gojenci.

Bil je pa tudi celemu Mariboru znana osebnost, katero je vsakdo spoštljivo pozdravljaj. Rajni je takorekoč tudi živel z usodo vseh bolj znanih mariborskih družin.

Vest o Zidanšekovi smrti bo bridke ganila vsacega, ki je poznal blagega pokojnika in prepričani smo, da ga bodo duhovni sobratje in tudi drugi izobraženci Slov. Štajerja ohranili v najboljšem, trajnem in hvaležnem spominu!

Blagi profesor in vzgojitelj, bodi ti Vsemogočni plačnik za tvoj trud ter delo na polju izobrazbe in vzgoje slovenskega izobraženstva!

Pogreb se je vršil v torek popoldne.

Svetovna produkcija Fordov za osobne in tovarne vozove izkazuje v aprilu tega leta zvišanje za 15.150 komadov proti istemu mesecu prejšnjega leta. Aprilova produkcija 1930 izkazuje 208.340 enot proti 191.190 v aprilu lanskega leta in proti 169.045 enotam v marcu tekočega leta. Približna dnevna produkcija, obsegajoča pet delavnikov v tednu, znaša 9371 osebnih in tovornih vozov. — V aprilu tekočega leta se je izdalo v tovarnah Združenih držav 179.149 enot; pri tem pa diferena celotne produkcije odpade na delavnice Fordov v Kanadi in na razne prekomorske tovarne.

Zgubila se je v ponedeljek, dne 23. junija zvečer večja svota denarja od gostilne Serna Lajtersberg do Sv. Jakoba. Pošten najditelj se prosi, da isto odda proti nagradi v upravi »Slovenskega Gospodarja«.